

Mõned märkused – mõtted uurimuse „ Eesti energiajulgeolek EL energiapoliitika kontekstis „ kohta

Uurimus annab käsitlevast probleemist hea ülevaate, ka soovitused on valdavalt oma kohal. Omamata praegu võimalust uurimuse süvendatud analüüsiks esitaksin siiski selle kohta mõned märkused, eelkõige Eesti energiajulgeoleku aspektist.

1. Eesti energiajulgeoleku garantiks ja eeliseks võrreldes enamiku EL maadega on oma mahuka energiaressursi (põlevkivi) ja sellel põhineva elektroenergeetika olemasolu. Tendents ülearu võimendada sellega kaasnevaid keskkonna mõjusid võib seada ohtu meie energiajulgeoleku, pealegi olukorras, kus Baltimaad on ja jätkuvaltki omaette saareks EL energiavõrgustikus ning tehakse alles esimesi ponnistusi EL ühtse energiapoliitika kujundamiseks.

Vastupidi – esmaülesandeks peaks olema põlevkivienergeetika efektiivsuse tõstmine ja keskkonnamõju vähendamine analoogselt kivisöele kavandatavale kui prioriteedile Euroopa energiatehnoloogia programmis. Juba esimesed Eesti tulemused kinnitavad sellise lähenemise tähelepanuväärseid tulemusi: uue tsirkuleeriv- keevkihttehnoloogia rakendamine võimaldas (võrreldes eelneva põlevkivi tolmpõletamisega) tõsta energiaploki kasutegurit vähemalt 5-6 % võrra ja vastavalt vähendada põlevkivi erikulu, likvideerida SO₂ heide ja vähendada (millest pole üldse räägitud) kolme aasta jooksul CO₂ eriemissiooni 20 % võrra (2003/2004 majandusaastal 1,61, 2004/2005 1,48, 2005/2006 1,30 t CO₂/MWh). Kateldes üle kriitilise režiimi ja kõrgema kalorsusega põlevkivi kasutamisega on võimalik ploki kasutegurit tõsta veel 5-6 % võrra ja vähendada CO₂ heidet 0.9-1,0 tonnini MWh kohta (rääkimata kivisöe jaoks katsetatavast uuest IGCC tehnoloogiast). Kui me kasutame CO₂ heitkoguste kvoodi müügitulud (need jätkuvad ka EL poolt 2020. aastaks kavandatud 20 % vähendamise korral) ja EL vahendid sihtotstarbeliselt energiatehnoloogiale ja Eestile vajaliku elektrilise võimsuse hoidmisele, võime olla energiajulgeoleku osas jätkuvalt heas positsioonis.

Kahjuks tellitud uurimuses pole arvestatud energiatehnoloogia arendamisega kui prioriteetse suunaga.

2. Viimaste tendentside ja sündmuste alusel (kasutamine Venemaa poolt poliitilise relvana, solidaarsuse puudumine ELs Põhja-Euroopa gaasitoru rajamisel, Baltimaade gaasivarustuse ühekülgne tupiksüsteem jne) tuleb gaasivarustuse julgeoleku küsimused üle vaadata ja riske vähendada. Näen selleks järgmisi võimalusi:

jätkuvalt kanda hoolt Eestile kuuluva gaasivaru olemasolu eest Insukalni hoidlas, viies selle 1/3-ni aastasest vajadusest;

arvestades toimuva põlevkiviõli tootmise kasvuga näha ette gaasil töötavates katlamajades ja koostootmise jaamades mahutite ja kombineeritud põletite rajamine võimalikuks kiireks üleminekuks põlevkiviõlile.

Orienteerumises LNGle tekitab kahtlust sellega seonduv keskkonnarisk – naftatankeritele lisanduksid Läänemerele vähemalt samaohtlikud vedelgaasitankerid ja –terminaalid. Pealegi on USA ja Kanada kapital jällegi Euroopast ette jõudnud kokkulepetes Norra mere ja Barentsi mere gaasimaardlate evitamises LNG tootmise ja sisseveo eesmärgil.

Lõpuks:

10.01.2007 avaldatud EL uus energiapoliitika annab lootust ühisele tegevusele ja vaatamata mõnele küsitavusele väärrib tuge ja heakskiitu. Peaasi – et see ei sumbuks vastuoludesse ega jääks õhku rippuma. Soovitan kõikidele energiamaastikul tegutsejatele Eestis sellesse ja eriti selles olevasse andmestikku süveneda, eelkõige kompleksse lähenemise seisukohalt kaasaja põhiprobleemisse.

Arvan, et Riigikogu väliskomisjoni poolt tellitud uurimus oleks võitnud, kui seda oleks enne lõppversiooni valmimist arutatud Eesti Teaduste Akadeemia energeetikanõukogus.

15.01.2007

Mihkel Veiderma
akadeemik